

PRITARTA
Molėtų rajono savivaldybės tarybos
2016 m. spalio 20 d.
sprendimu Nr. B1-191

**VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS UNIVERSALIAUS DAUGIAFUNKCIO CENTRO
„KAIMYNYSTĖS NAMAI“**

**IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖS „ŽIOGELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjo pavadinimas – Universalus daugiafunkcis centras „Kaimynystės namai“. Teisinė forma – viešoji įstaiga. Adresas – Gedimino g. 10, Balninkų mstl., LT-33303, Molėtų rajonas, tel. (8 383) 44 210, el. p. kaimynystesnamai@gmail.com.

2. Pagrindinis švietimo teikėjo veiklos tikslas – tenkinti įvairių interesų ir amžiaus grupių socialinius, kultūrinius ir švietimo poreikius, užtikrinant ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, neformalųjį švietimą, socialinių, sociokultūrinių paslaugų, socialinės globos organizavimą.

3. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės pavadinimas – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė „Žiogelis“. Trumpasis pavadinimas – grupė „Žiogelis“. Grupė – neformaliojo švietimo ikimokyklinio ugdymo mokykla. Veiklos pradžia – 2016 m. rugsėjo 1 d. Teikiamos paslaugos – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Ugdymo(si) kalba – lietuvių. Ugdymo(si) forma – dieninė.

4. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – tenkinti vaikų pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius bei tėvų lūkesčius, kurti palankias sąlygas vaiko vystymuisi, kūrybai, saviraiškai.

5. Ikimokyklinio ugdymo siekis – sveika, saugi, laisva, pasitikinti savimi, kūrybinga, gebanti bendrauti ir bendradarbiauti, turinti stiprią pažinimo motyvaciją asmenybė.

6. Ikimokyklinio amžiaus grupės paskirtis: vaikų nuo 2 iki 6 metų ugdymas, apimantis ugdymo procesą ir turinį, metodus bei organizavimo formas, materialinę bazę, šeimos ir švietimo teikėjo sąveiką.

7. Švietimo teikėjas tenkina svarbiausius vaiko poreikius: judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo, bendravimo, pažinimo, saviraiškos, puoselėja jo individualumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą, laiku reaguoja į vaikų poreikius bei tėvų (globėjų) lūkesčius. Švietimo teikėjo

įstaigoje sudarytos visos būtinos sąlygos vaikų ugdymui(si) ir žaidimams, mitybai, poilsiui, sveikatos prevencijai. Vaikai tiriama pedagoginės psichologinės tarnybos.

8. Švietimo teikėjas savo veiklą grindžia Vaiko teisių konvencija, Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, švietimo teikėjo įstatais, kitais teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo veiklą.

9. Programa yra skirta auklėtojais, tėvams (globėjams), kitiems švietimo teikėjo darbuotojams, kurie domisi ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymu(si).

10. Programa gali būti atnaujinama ir tobulinama, atsižvelgiant į vaikų pasiekimų vertinimo rezultatus, poreikius, tėvų (globėjų) lūkesčius ir pageidavimus, pedagogo pastebėjimus.

11. Programa parengta vadovaujantis pagrindiniais ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais teisės aktais bei norminiais dokumentais, pedagoginės ir metodinės literatūros šaltiniais.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

12. Ikimokyklinio ugdymo programos tikslai, uždaviniai ir principai siejasi su švietimo teikėjo veiklos tikslais, kurie atspindi įstaigos savitumą, unikalumą, bendruomenės poreikius.

13. Dviejų – šešerių metų vaiko asmenybės ugdymas grindžiamas:

13.1. sveikos gyvensenos nuostatų formavimu, lietuvių kultūros vertybių puoselėjimu, etnokultūriniu, meniniu ugdymu, dorovės, pilietinių, tautinių bei patriotinių nuostatų diegimu;

13.2. harmoninga pedagogo ir ugdytinio sąveika, kai kiekvienas vaikas vertinamas kaip asmenybė, pripažįstant jo teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei kuriant tinkamą aplinką vaiko ugdymui(si).

14. Organizuojant ikimokyklinio ugdymo procesą:

14.1. pripažįstama vaiko fizinė ir žodinė saviraiška (žaidimai, fantazijos, rimavimas, humoras, mėgdžiojimas ir t. t.);

14.2. suprantama vaiko teisė būti vaiku, t.y. teisė žaisti, vaikas ir vaikystė – yra savaiminės vertybės;

14.3. humanistinėmis, demokratinėmis vertybėmis grindžiamas gyvenimo būdas (vaikui reikia, kad juo rūpintųsi, mylėtų ir pritartų) vaikų grupėje ir šeimoje;

14.4. skatinama vaiko ir pedagogo sąveika, vaiko aktyvumas, kūrybiškumas, praturtinama jo patirtis, padedama perimti kultūrinės vertybes;

14.5. tobulinamas ugdymo procesas.

15. Ugdymo principai:

15.1. *humaniškumas* – vaiko kaip asmenybės gerbimas; jis turi teisę gyventi pagal prigimtį, asmeninę patirtį;

15.2. *ugdymo individualizavimas* grindžiamas kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu, poreikių, interesų, galimybių išryškinimu ir atskleidimu; sąlygų sudarymu tobulinti mažiau išugdytas vaiko raidos sritis;

15.3. *visuminis, integralus ugdymas* – skatinama vaiko asmenybės raida, atsižvelgiama į kultūros dėsningumus, siekiama kūrybinių galių, mąstymo, veiksnių plėtotės, vertybinių nuostatų;

15.4. *tautiškumas* grindžiamas lietuvių tradicijų, papročių integracija į vaiko kasdieninį gyvenimą;

15.5. *specialiųjų poreikių vaikų ugdymas* grindžiamas tolerancija kitokiam nei visi, pagarba vaikų skirtumams; ugdymo turinys bei ugdymo aplinka pritaikoma specialiųjų poreikių vaiko kompetencijoms plėtoti;

15.6. *šėimos ir mokyklos sąveika* grindžiama tėvų (globėjų) ir pedagogų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, pedagoginiu švietimu;

15.7. *tėstinumas* – ikimokyklinio ugdymo turinys derinamas su ugdymu(si) šeimoje;

15.8. *žaismės* – pedagogas sukuria sąlygas vaiko žaidimams ir saviraiškai;

15.9. *pagrindinė ugdymo(si) kryptis* – sveikas gyvenimo būdas nuo vaikystės;

15.10. *ugdymo aplinka ir jai keliami reikalavimai*. Ugdymo turinio įgyvendinimui sudaryta saugi ir ugdanči aplinka: grupės erdvė, kitos patalpos. Erdvės vaikų veiklai ir priemonės jai išdėstytos taip, kad tenkintų vaikų interesus, savaimę kylančius sumanymus, žadintų savaiminį perėjimą nuo vienos veiklos rūšies prie kitos.

16. Ugdymo aplinkai keliami reikalavimai:

16.1. aplinka jauki, žaisminga, estetiška ir kūrybiška, funkcionali, skatinanti vaikų aktyvumą, norą veikti, ugdytis;

16.2. grupės erdvėje vaikas randa viską, ko reikia žaidimams, veiklai;

16.3. aplinka kuriama taip, kad vaikas joje jaustųsi saugus – galėtų, netrukdydamas kitiems, laisvai ją keisti, pritaikyti žaidimams ir veiklai;

16.4. grupės erdvė sudaryta iš mažesnių erdvių individualiai, grupelių ir visos grupės veiklai, pakanka erdvės judėjimui;

16.5. patalpos, baldai, įranga bei ugdymo priemonės pritaikytos pagal vaikų amžių, specialiesiems ugdymo(si) poreikiams tenkinti.

17. Bendradarbiavimas su tėvais (globėjais):

17.1. užtikrinama sąveika tarp auklėtojos, vaiko ir šėimos. Tėvai (globėjai) ir auklėtoja sukuria vaiko gyvenimo erdvę, suteikiančią jo vystymui(si) kryptį, lemiančią ugdymo kokybę. Kiekvienam

vaikui sukuriamas emocinis klimatas, kur jis yra mylimas, jaučia suaugusiųjų dėmesį ir paramą, išklausomas, paguodžiamas, jam padedama. Pedagogas padeda vaikui adaptuotis aplinkoje, priimti nuolat vykstančius aplinkos ir dienos ritmo pasikeitimus, lavinti dar nežinomus pažinimo ir veiklos būdus. Tėvų (globėjų) dalyvavimas vaiko gyvenime, įstaigos veiklose lemia ikimokyklinuko pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį;

17.2. bendraujant su ikimokyklinio ugdymo grupės vaiko šeima siekiama:

17.2.1. atskleisti šeimai vaiko gyvenimo grupėje ypatumus ir supažindinti su sąlygomis;

17.2.2. šviesti tėvus (globėjus) pedagogikos ir psichologijos klausimais;

17.2.3. susipažinti su šeimos gyvenimo būdu ir drauge ieškoti bendrų ugdomojo poveikio vaikui priemonių;

17.2.4. tėvų (globėjų) ir auklėtojos bendradarbiavimas turi vadovautis principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaikų labui;

17.3. bendravimo su tėvais (globėjais) formos: individualūs pokalbiai apie vaiką, jo vystymąsi, elgesį su bendraamžiais; susirašinėjimas informuojant apie vaiko vystymąsi, pasiekimus ir elgesį raštu; bendri tėvų (globėjų), vaikų ir švietimo teikėjo darbuotojų renginiai; tėvų (globėjų) susirinkimai; specialistų konsultacijos.

III. TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

18. **Tikslas.** Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti tinkamas sąlygas, padėsiančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūrinius, socialinius, pažintinius poreikius.

19. **Uždaviniai:**

19.1. saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį;

19.2. sudaryti tinkamas sąlygas vaikų ugdymui(si), skatinti žingeidumą, aktyvumą, saviraišką;

19.3. ugdyti sveikatos saugojimo, komunikavimo, socialinę, pažintinę, meninę kompetencijas;

19.4. sudaryti sąlygas žaidybinei veiklai. Žaidimas svarbiausia(s) ugdymo priemonė (metodas), leidžianti vaikui daug kartų mėginti, atrasti, keisti, priimti sprendimus, modeliuoti ir kūrybiškai interpretuoti;

19.5. plėtoti vaiko supratimą apie aplinkinį pasaulį, sudaryti galimybes patirti pažinimo džiaugsmą, plėsti intelektinius gebėjimus, atrasti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus;

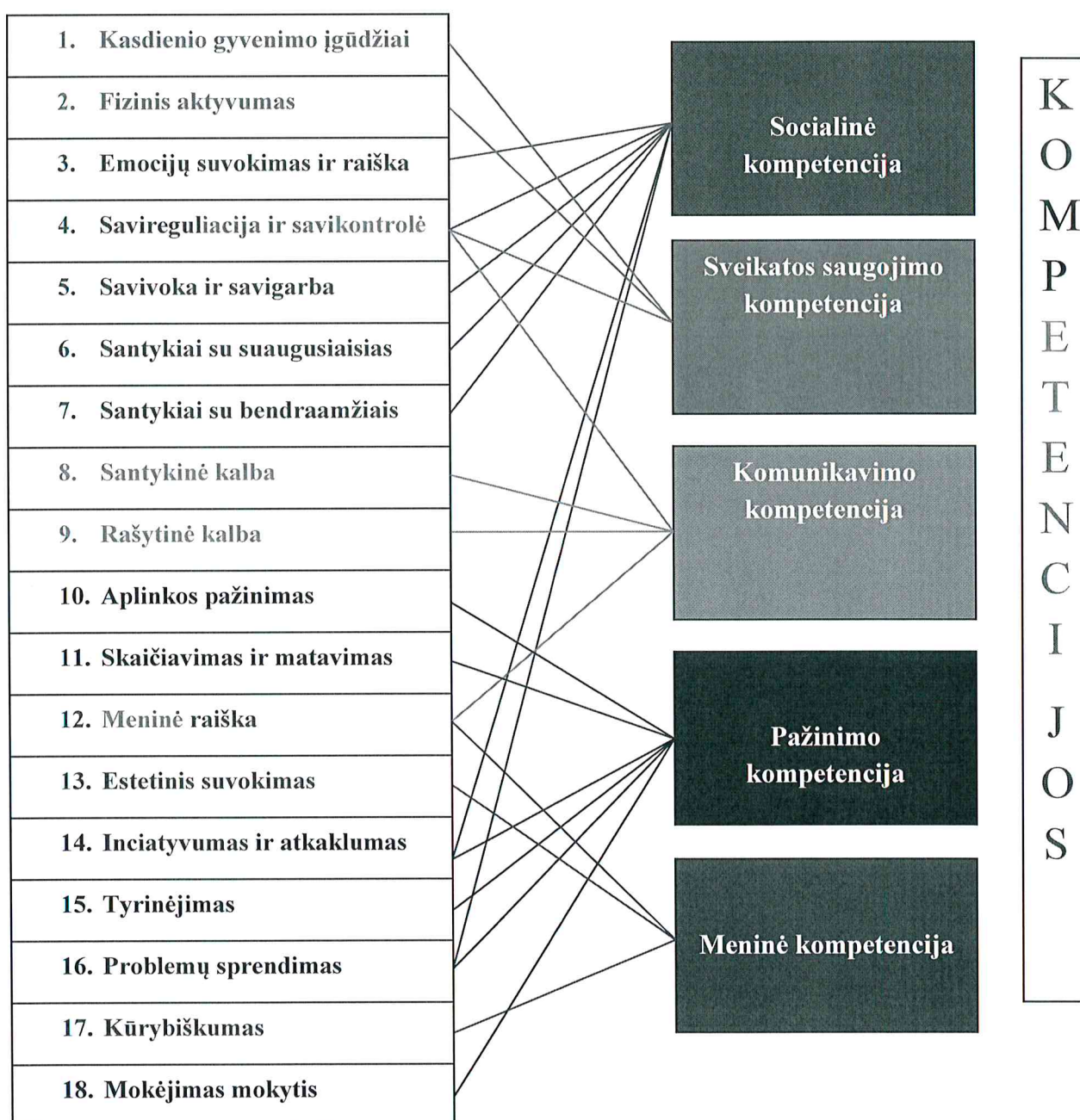
19.6. lavinti vaiko kūrybiškumą, žadinti jautrumą aplinkos estetikai ir meno reiškiniams, pagarbą tradiciniam menui, skatinti atskleisti save meno priemonėmis ir kitais būdais;

19.7. plėtoti specialiųjų poreikių vaikų gebėjimus, tenkinti individualius vaikų poreikius.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

20. Ugdymo(si) turinys sudaromas ir pritaikomas vaiko amžiui, jo poreikiams. Įgyvendindamas ugdymo(si) turinį, pedagogas ugdymo procesą organizuoja taip, kad jis būtų vaikams patrauklus, džiaugsmingas, skatinantis pažinimo motyvaciją, kūrybiškumą. Parenkamos tikslingos, veiksmingos, estetiškos, įvairios ugdymo(si) priemonės bei keičiamos pagal galimybę.

21. Ugdymo(si) turinys išdėstomas pagal kompetencijas, sudarant galimybes vaikui įgyti socialinę, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo ir meninę kompetencijas, sąlygojančias sklandų perėjimą iš ikimokyklinės į priešmokyklinę ugdymo pakopą. Ugdymosi turinys išdėstomas pagal ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų žingsnius:

21.1. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai:

Vertybinė nuostata: noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminis gebėjimas: tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

21.2. Fizinis aktyvumas:

Vertybinė nuostata: noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminis gebėjimas: eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių- rankos koordinacija bei smulkioji motorika.

21.3. Emocijų suvokimas ir raiška:

Vertybinė nuostata: domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminis gebėjimas: atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

21.4. Savireguliacija ir kontrolė:

Vertybinė nuostata: nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.

Esminis gebėjimas: laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.

21.5. Savivoka ir savigarba:

Vertybinė nuostata: save vertina teigiamai.

Esminis gebėjimas: supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

21.6. Santykiai su suaugusiais:

Vertybinė nuostata: nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.

Esminis gebėjimas: pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.

21.7. Santykiai su bendraamžiais:

Vertybinė nuostata: nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.

Esminis gebėjimas: supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veikslių pasekmes sau ir kitiems.

21.8. Sakytinė kalba:

Vertybė nuostata: nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

Esminis gebėjimas: klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

21.9. Rašytinė kalba:

Vertybė nuostata: domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Esminis gebėjimas: atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

21.10. Aplinkos pažinimas:

Vertybė nuostata: nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminis gebėjimas: įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

21.11. Skaičiavimas ir matavimas:

Vertybė nuostata: nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

Esminis gebėjimas: geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

21.12. Meninė raiška:

Vertybė nuostata: jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

Esminis gebėjimas: spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas vizualinėje kūryboje.

21.13. Estetinis suvokimas:

Vertybė nuostata: domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Esminis gebėjimas: pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.

21.14. Iniciatyvumas ir atkaklumas:

Vertybinė nuostata: didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.

Esminis gebėjimas: savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusį pagalbos kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

21.15. Tyrinėjimas:

Vertybinė nuostata: smalsus. domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminis gebėjimas: aktyviai tyrinėja save, socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

21.16. Problemų sprendimas:

Vertybinė nuostata: nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.

Esminis gebėjimas: atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmės.

21.17. Kūrybiškumas:

Vertybinė nuostata: jaučia kūrybines laisves, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

Esminis gebėjimas: savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

21.18. Mokėjimas mokyti:

Vertybinė nuostata: noriai mokosi, džiaugiasi tuo ką išmoko.

Esminis gebėjimas: mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandymas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymo procesą.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

22. Auklėtoja nuolat stebi ir fiksuoja, vertina vaikų veiklą ir elgesį, pasiekimus. Vaikų stebėjimas numatomas savaitiniuose ugdymo planuose. Vertinamos 5 raidos sritys: kalba, socialinė ir emocinė raida, pažinimo įgūdžiai, viso kūno judesiai, pirštų ir riešo judesiai. Atlikus vaiko stebėjimą, rengiamas vaiko aprašas. Vaikų pasiekimai aprašu vertinami du kartus per metus.

23. Medžiaga apie vaiko pasiekimus kaupiama „Vaiko aplanke“, kuriame patalpina: vaikų darbų pavyzdžiai; nuotraukos; vaiko stebėjimų aprašai; vaiko mintys; kontrolinis piešinys; tėvų pastebėjimai.

24. Įgyvendinus programą, vaikai įgyja naujų asmeninių ir socialinių gebėjimų: moka pasirinkti veiklas, patys siūlo idėjas, pasitiki savimi ir savo jėgomis, moka bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje ir su suaugusiais. Jie geba būti:

- mąstytojais (geba apgalvoti savo veiksmus ir susieti įgytas žinias su naujomis);
- sprendimų ieškotojais (kuria įvairius būdus kliūtims įveikti, o į sunkumus žvelgia kaip į galimybę);
- padaryti atradimą;
- rašytojais (ugdosi įgūdžius ir ieško priemonių pasidalinti savo stebėjimais bei mintimis);
- klausytojais (išmoksta sutelkti dėmesį ir būti aktyviais, jautriais klausytojais);
- pranešėjais (įvairiai formuluoja ir reiškia savo mintis ir nuomones);
- organizatoriais (patys planuoja išmokimą ir yra atsakingi už savo sprendimus);
- bendradarbiais (išmoksta bendradarbiauti ir ima paisyti kitų nuomonės);
- draugais (išmoksta pasitikėti bei rūpintis kitais ir patiria, kad ir jiems patiems to reikia).

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

25. Naudota literatūra ir šaltiniai:

25.1. „Artyn vaiko 1“. Knyga auklėtojoms, studentams, dėstytojams ir tėvams. Vilnius, 1997.

25.2. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2002.

25.3. Bitinas B. „Ugdymo filosofija“. Vilnius: Enciklopedija, 2000.

25.4. Gražina Musteikienė „Žaidimai rankų pirštams mankštinti“. Šiauliai, 2001.

25.5. Grožinės literatūros kūrinių rinkinys „Pabūkime kartu“.

25.6. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerija Švietimo aprūpinimo centras, 2014.

25.7. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. Vilnius: Leidybos centras, 1993.

25.8. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Švietimo ir mokslo ministerijos leidykla. Presvika, 2001.

25.9. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.

- 25.10. Ikimokyklinukas. Vaikų pasaulis. Kaunas: Šviesa, 1982.
- 25.11. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas (2011, Nr. XI - 1281).
- 25.12. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius, 2006.
- 25.13. Monkevičienė O. „Vėrinėlis“ I dalis. Knyga auklėtojais. Vilnius: Leidybos centras, 1995.
- 25.14. Sveikos gyvensenos ugdymas ikimokyklinėse įstaigose. Pedagogų profesinio rengimo centras. Vilnius: Akritas, 2002.
- 25.15. Vaiko teisių konvencija. Vilnius: vaikų teisių informacijos ir konsultavimo centras, 1996.
- 25.16. Vaikų darželio programa. Vėrinėlis. Vilnius: Leidybos centras, 1993.
- 25.17. Vitalija Gražienė ir Violeta Jonynienė „Kviečiame pažaisiti“ (1,2,3 dalys).
-